

Belge	Türü	Duyuru
	Sayısı	2019/71
	Konusu	Yeni Pay Vadeli İşlem Sözleşmelerinin İşleme Açılması ve Borsa İstanbul A.Ş. Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası Prosedürü'nde Yapılacak Değişiklikler Hk.
	Onay Tarihi	11 / 11 / 2019
	Hazırlayan	Türev Piyasalar Operasyon Direktörlüğü
	Dağıtım	VİOP Üyeleri, Veri Yayın Kuruluşları (VYK), Yazılım Sağlayan Kuruluşlar

Sn.Yetkili

- İlgi: a) 23/10/2019 tarihli ve 2019/67 sayılı Duyurumuz.
b) 06/09/2019 tarihli ve 2019/59 sayılı Duyurumuz.

İlgi a)'da kayıtlı Duyurumuz ile, Pay Piyasası'ndaki yeni pazar yapısı çerçevesinde, Yıldız Pazar Grup 1 içerisinde yer alan paylara dayalı vadeli işlem sözleşmelerinin Borsamız Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası'nda (VİOP) Duyuru ekinde yer alan sözleşme unsurları ile işleme açılmasına karar verildiği, BISTECH üye serbest test ortamına söz konusu sözleşmelerin tanımlandığı ve testlerde olumsuz bir durum tespit edilmemesi halinde yeni pay vadeli işlem sözleşmelerinin 15/11/2019 tarihinde işleme açılmasının planlandığı ilan edilmiştir.

İşleme açılacak sözleşmeler ile ilgili olarak testlerde olumsuz bir durum tespit edilmemiştir. Yeni pay (CCOLA, ENKAI, FROTO, MGROS, SASA, TRKCM, TSKB ve ULKER) vadeli işlem sözleşmeleri mevcut pay vadeli işlem sözleşmeleri unsurlarıyla aynı sözleşme unsurlarına sahip olarak 15/11/2019 tarihi itibarıyla işlem görmeye başlayacaktır.

Bununla birlikte, ilgi b)'de kayıtlı Duyurumuz ile, VİOP'ta uygulanmakta olan piyasa yapıcılık programında yapılmasına karar verilen değişikliklerin 01/12/2019 tarihinden itibaren geçerli olacağı ilan edilmiştir. Bu nedenle, söz konusu değişiklikler Borsa İstanbul A.Ş. Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası Prosedürü'nde (VİOP Prosedürü) gerçekleştirilecektir.

Yeni pay vadeli işlem sözleşmeleri ve piyasa yapıcılık programında yapılacak değişikliklere ilişkin olarak VİOP Prosedürü'nde ekte yer alan karşılaştırma cetvelinde belirtilen güncellemeler yapılmıştır.

Söz konusu değişiklikleri içeren VİOP Prosedürü'nün güncellenmiş haline Borsamız internet sitesindeki "Ürünler ve Piyasalar" sekmesinde, "Düzenlemeler" bölümündeki "Prosedürler" başlığından (<https://www.borsaistanbul.com/urunler-ve-piyasalar/duzenlemeler/prosedurler>) ulaşılabilir.

Bilgi edinilmesini ve gereğini rica ederim.

Ali ÖMÜRBЕК
Genel Müdür Yardımcısı

EK: VİOP Prosedürü Güncellemesine İlişkin Değişiklikler (6 sayfa).

Ek: VIOP PROSEDÜRÜ GÜNCELLEMESİNE İLİŞKİN DEĞİŞİKLİKLER

MEVCUT METİN	REVİZE METİN
13. Gruplandırma Uygulaması Sistem, emir işleme ve hız kapasitesinden optimum düzeyde yararlanılabilmesi amacıyla iki adet gruptan oluşmakta olup, işlem gören tüm sözleşmeler bu iki gruba dağıtılmıştır. Grup-1:AKBNK-ARCLK-ASELS-BIMAS-DOHOL-EKGYO-ENJSA-EREGL-GARAN-HALKB-ISCTR dayanak varlıkları üzerine açılan pay vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri Grup-2: Grup-1 dışında kalan diğer tüm vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri Bir sözleşme hangi grupta işlem görüyorsa emir o gruba bağlantı kurmuş işlem protokolleri vasıtasıyla gönderilmelidir. Bu nedenle Piyasa üyelerinin her iki gruba da bağlantı sağlamaları gerekmektedir.	13. Gruplandırma Uygulaması Sistem, emir işleme ve hız kapasitesinden optimum düzeyde yararlanılabilmesi amacıyla iki adet gruptan oluşmakta olup, işlem gören tüm sözleşmeler bu iki gruba dağıtılmıştır. Grup-1:AKBNK-ARCLK-ASELS-BIMAS-CCOLA-DOHOL-EKGYO-ENJSA-ENKAI-EREGL-FROTO-GARAN-HALKB-ISCTR dayanak varlıkları üzerine açılan pay vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri Grup-2: Grup-1 dışında kalan diğer tüm vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri Bir sözleşme hangi grupta işlem görüyorsa emir o gruba bağlantı kurmuş işlem protokolleri vasıtasıyla gönderilmelidir. Bu nedenle Piyasa üyelerinin her iki gruba da bağlantı sağlamaları gerekmektedir.
40. Piyasa Yapıcılığı Başvuru Şartları ve Başvuru Sırasında Borsaya Verilecek Belgeler Borsaya piyasa yapıcılığı için başvuruda bulunanlar, aşağıda belirtilen asgari şartları sağlamak zorundadırlar: a) Bu Prosedürde belirtilen mali kriterlere sahip olmak, b) Piyasa yapımcılarının genel yükümlülüğünü kapsayan ve ekte yer alan (Ek-8) Piyasa Yapıcılığı Taahhünamesini imzalamak. Asgari şartları sağlayan piyasa yapımcılar başvurusu sırasında aşağıdaki belgeleri Borsaya sunmak zorundadırlar.	ALTINCI BÖLÜM Özel Uygulamalara İlişkin Esaslar 40. Piyasa Yapıcılığı Başvuru Şartları ve Başvuru Sırasında Borsaya Verilecek Belgeler Borsaya piyasa yapıcılığı için başvuruda bulunanlar, aşağıda belirtilen asgari şartları sağlamak zorundadırlar: a) Bu Prosedürde belirtilen mali kriterlere sahip olmak, b) Piyasa yapımcılarının genel yükümlülüğünü kapsayan ve ekte yer alan (Ek-8) Piyasa Yapıcılığı Taahhünamesini imzalamak. Asgari şartları sağlayan piyasa yapımcılar başvurusu sırasında aşağıdaki belgeleri Borsaya sunmak zorundadırlar.

a) Borsaya hitaben yazılmış piyasa yapıcı olma isteğini belirten resmi yazı ile birlikte ekte yer alan (Ek-9) “Piyasa Yapıcılık Başvuru Dilekçesi”, b) “Piyasa Yapıcılık Taahhütnamesi”. Piyasa yapıcılık faaliyetinde kullanılmak üzere Piyasa Yapıcı OUCH kullanıcısı talebinde bulunan piyasa yapıcılar yukarıda belirtilen belgelere ilave olarak ekte yer alan (Ek-14 ve Ek-15) “Algoritmik Emir İletim Sistemleri Bilgi Formu” ile “Borsa İstanbul A.Ş. Algoritmik Emir İletim Sistemleri Taahhütnamesi” belgelerini de Borsaya sunarlar. <u>Piyasa yapıcılık başvurusu, piyasa yapıcılık faaliyetlerine başlamak istenilen ayın ilk iş gününden en az 10 iş günü önce Borsaya iletilmelidir.</u>	a) Borsaya hitaben yazılmış piyasa yapıcı olma isteğini belirten resmi yazı ile birlikte ekte yer alan (Ek-9) “Piyasa Yapıcılık Başvuru Dilekçesi”, b) “Piyasa Yapıcılık Taahhütnamesi”. Piyasa yapıcılık faaliyetinde kullanılmak üzere Piyasa Yapıcı OUCH kullanıcısı talebinde bulunan piyasa yapıcılar yukarıda belirtilen belgelere ilave olarak ekte yer alan (Ek-14 ve Ek-15) “Algoritmik Emir İletim Sistemleri Bilgi Formu” ile “Borsa İstanbul A.Ş. Algoritmik Emir İletim Sistemleri Taahhütnamesi” belgelerini de Borsaya sunarlar.
41.5. Piyasa Yapıcılarının Değerlendirilmesi ... Piyasada bulunma oranını yerine getiren piyasa yapıcılar için dağıtılacak borsa payının piyasa yapıcısı bazında hesaplanmasında işlem hacmi oranı ve piyasada bulunma oranı için ekte (Ek-11) belirtilen hesaplama katsayıları kullanılır. Bu hesaplama piyasa yapıcı işlem hacimlerine özel işlem bildirimleri işlem hacimleri dahil edilir. <u>Pay vadeli işlem sözleşmeleri için yükümlülüklerini yerine getiren piyasa yapıcıları ödenecek gelir paylaşım tutarı hesaplanmasında Pay Piyasası sürekli işlem seansı süresinin VIOP sürekli işlem seansı süresine oranının %95’i de dikkate alınır. Seans saatlerine ilişkin değişiklikler, piyasa yapıcıların lehine ise ilgili ay, değilse bir sonraki ay itibarıyla geçerli olur.</u> ...	41.5. Piyasa Yapıcılarının Değerlendirilmesi ... Piyasada bulunma oranını yerine getiren piyasa yapıcılar için dağıtılacak borsa payının piyasa yapıcısı bazında hesaplanmasında işlem hacmi oranı ve piyasada bulunma oranı için ekte (Ek-11) belirtilen hesaplama katsayıları kullanılır. Bu hesaplama piyasa yapıcı işlem hacimlerine özel işlem bildirimleri işlem hacimleri dahil edilmez. ...
42. Piyasa Yapıcılığından Geçici veya Sürekli Ayrılma, Yetkilerin Kaldırılması Piyasa yapıcılığı yetkisi Genel Müdür tarafından re’sen ya da piyasa yapıcının başvurusu üzerine Genel Müdür tarafından belirlenen süre içerisinde geçici ya da sürekli iptal edilebilir. Piyasa yapıcıları görevlerinden sürekli veya geçici olarak	42. Piyasa Yapıcılığından Geçici veya Sürekli Ayrılma, Yetkilerin Kaldırılması Piyasa yapıcılığı yetkisi Genel Müdür tarafından re’sen ya da piyasa yapıcının başvurusu üzerine Genel Müdür tarafından belirlenen süre içerisinde geçici ya da sürekli iptal edilebilir. Piyasa yapıcıları görevlerinden sürekli veya geçici olarak

ayrılma talebini Borsaya yazılı olarak bildirir. Genel Müdür tarafından uygun görülerek piyasa yapıcılığı yetkisi iptal edilenler, başvurmaları halinde yeniden piyasa yapıcısı olabilirler. Bu konuda karar vermeye Genel Müdür yetkilidir.

Piyasa yapıcıları, Genel Müdür kararını beklemeksizin piyasa yapıcılığından çıkmak istemeleri halinde, piyasa yapıcılıktan çıkış başvurusunu yaptıkları tarih itibarıyla yetkilendirildikleri sözleşmelerde 1 (bir) yılı doldurmadıkları takdirde ve her halükarda son üç aya ait, piyasa yapıcılığı dolayısıyla borsa payından elde ettikleri indirimi iade ederler.
Bunun yanında; piyasa yapıcılar;

- i- ayrılma talebinde bulunduğları anda sorumlu oldukları sözleşmelerin vadesi dolmadan piyasa yapıcılıktan ayrılmak istemeleri ya da,
- ii- piyasa yapıcı değerlendirmesi sonucunda piyasa yapıcılık programı dışında tutulmasına karar verilmesi,

hallerinde geriye dönük olarak gelir paylaşımından pay aldıkları en son 3 aya ait tutarları Borsaya geri ödemekle mükellef olurlar.

ayrılma talebini Borsaya yazılı olarak bildirir. Genel Müdür tarafından uygun görülerek piyasa yapıcılığı yetkisi iptal edilenler, başvurmaları halinde yeniden piyasa yapıcısı olabilirler. Bu konuda karar vermeye Genel Müdür yetkilidir.

Piyasa yapıcılığı yetkisi ay sonları itibarıyla iptal edilir. Bu durumda piyasa yapıcılık faaliyeti dolayısıyla son üç ayda elde edilen borsa payı indirimi ile gelir paylaşım tutarları tahsil edilir.

EK-2: PAZAR TANIMLARI LİSTESİ

168/VİOP Pay Türev Pazarı altına pay vadeli işlem sözleşmeleri için dayanak varlık olarak CCOLA, ENKAL, FROTO, MGROS, SASA, TRKCM, TSKB ve ULKER eklenmiştir.

EK-10: PİYASA YAPICILARIN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Pazar Segmenti	Sorumlu Olunan Sözleşmeler	Spread Şartları ^{***}	Piyasada Bulunma Oranları ^{***}										
Pay Vadeli İşlem*	En az 10 farklı sözleşme sınıfında en yakın 2 vadedeki standart sözleşmeler.	En İyi Alış Fiyatı TL <table><tr><th colspan="3">Vadeye Kalan Gün Sayısı</th><th rowspan="3">Minimum Emir Büyüklüğü</th></tr><tr><td><15</td><td><45</td><td>≥45</td></tr><tr><th colspan="3">Maksimum Spread</th></tr></table>	Vadeye Kalan Gün Sayısı			Minimum Emir Büyüklüğü	<15	<45	≥45	Maksimum Spread			Aylık dönemler itibarıyla piyasanın açık olduğu sürenin %60'ı
			Vadeye Kalan Gün Sayısı				Minimum Emir Büyüklüğü						
			<15	<45	≥45								
			Maksimum Spread										

Handwritten signature/initials

...

Gelir Paylaşım Hesaplama Yöntemi:

İki piyasa yapıcının olduğu bir sözleşme sınıfında/tipinde/grubunda, piyasa yapıcı A'nın piyasa bulunma oranının %80, piyasa yapıcı B'nin ise %100 olduğunu varsayalım. Piyasa yapıcı A'nın piyasa yapıcı olmayan hesaplarla karşılaştırdığı işlemlerden oluşan hacmin 100.000 TL, piyasa yapıcı B'nin ise 200.000 TL olduğu bir durumda gelir paylaşımı hesaplaması aşağıdaki şekilde olur.

- X: Piyasa yapıcının piyasa yapıcı olmayan hesaplarla karşılaştırdığı hacim
- Y: İlgili sözleşme sınıfındaki/tipindeki/grubundaki tüm piyasa yapıcıların piyasa yapıcı olmayan hesaplarla karşılaştırdığı hacimlerin toplamı

- X/Y: İşlem Hacmi Oranı

- Z: Piyasa yapıcının piyasada bulunma oranı

- K: Sözleşme sınıfındaki/tipindeki/grubundaki tüm piyasa yapıcıların piyasada bulunma oranlarının toplamı

Formül: $0,9 * (X/Y) + 0,1 * (Z/K)$

Piyasa Yapıcı A: $0,9 * (100.000 / 300.000) + 0,1 * (0,8 / 1,8) = 0,34$

Piyasa Yapıcı B: $0,9 * (200.000 / 300.000) + 0,1 * (1 / 1,8) = 0,65$

Borsa payının %50'sinin piyasa yapıcılar ile paylaşılacağı varsayımı ile eğer ilgili sözleşme sınıfındaki/tipindeki/grubundaki toplam borsa payı 20.000 TL ise bunun 10.000 TL tutarındaki kısmı, piyasa yapıcı A ile 3.444,44 TL ve piyasa yapıcı B ile 6.555,56 TL olarak paylaşılır.

Pazar Segmenti	Dayanak Varlık	PY Hesabı Borsada Payı İndirimi	PY Müsteri Hesapları Borsada Payı İndirimi	İradi Emir İptal Ücreti Muafiyeti (PY Hesapları İçin)	Gelir Paylaşım Oranı	İşlem Hacmi Katsayısı	Piyasada Bulunma Oranı Katsayısı	Bağlantı Avantajları ^a
Pay Vadeli İşlem	GARAN	%100	-	Var	%40	0,90	0,10	2 adet Piyasa Yapıcı İşlem
	THYAO	%100	-	Var	%40	0,90	0,10	Terminale ile 1 adet ücretsiz Piyasa Yapıcı FixAPI veya OUCH
	Diğer Paylar	%100	-	Var	%60	0,90	0,10	

...

Gelir Paylaşım Hesaplama Yöntemi:

İki piyasa yapıcının olduğu bir sözleşme sınıfında/tipinde/grubunda, piyasa yapıcı A'nın piyasa bulunma oranının %80, piyasa yapıcı B'nin ise %100 olduğunu varsayalım. Piyasa yapıcı A'nın piyasa yapıcı olmayan hesaplarla karşılaştırdığı işlemlerden oluşan hacmin 100.000 TL, piyasa yapıcı B'nin ise 200.000 TL olduğu bir durumda gelir paylaşımı hesaplaması aşağıdaki şekilde olur.

- X: Piyasa yapıcının piyasa yapıcı olmayan hesaplarla karşılaştırdığı hacim
- Y: İlgili sözleşme sınıfındaki/tipindeki/grubundaki tüm piyasa yapıcıların piyasa yapıcı olmayan hesaplarla karşılaştırdığı hacimlerin toplamı
- X/Y: İşlem Hacmi Oranı
- Z: Piyasa yapıcının piyasada bulunma oranı
- K: Sözleşme sınıfındaki/tipindeki/grubundaki tüm piyasa yapıcıların piyasada bulunma oranlarının toplamı
- A: (Pay piyasası sürekli işlem seansı süresi / VIOP sürekli işlem seansı süresi)*0,95

Formül: $0,9 * (X/Y) + 0,1 * (Z/K)$

Piyasa Yapıcı A: $0,9 * (100.000 / 300.000) + 0,1 * (0,8 / 1,8) = 0,34$

Piyasa Yapıcı B: $0,9 * (200.000 / 300.000) + 0,1 * (1 / 1,8) = 0,65$

Borsa payının %50'sinin piyasa yapımcılar ile paylaşılabacağı varsayımı ile eğer ilgili sözleşme sınıfındaki/tipindeki/grubundaki toplam borsa payı 20.000 TL ise bunun 10.000 TL tutarındaki kısmı, piyasa yapıcı A ile 3.444,44 TL ve piyasa yapıcı B ile 6.555,56 TL olarak paylaştırılır.

Pay vadeli işlem sözleşmelerinde hesaplanan gelir paylaşım tutarı (Z/A) ile çarpılır. Eğer (Z/A) oranı 1'den büyükse bu oran formülde "1" olarak kullanılır.